Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 50 (252) | ГОД VI | БЕЛАСТОК 10 СНЕЖНЯ 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

ПЛЁННАЙ ПРАЦЫ

У сувязі з III-ім акруговым з'ездам ЗБОВіД у Беластоку мы звярнуліся да сакратара акруговага праўлення гэтай арганізацыі ў Беластоку таварыша Аляксандра Гуцянцова.

— Арганізацыя наша на Беласточчыне дзейнічае ад 1947 года, — сказаў таварыш Гуцянцоў. — Зараз ЗБОВіД на Беласточчыне налічвае 4 637 членаў. Павятовыя праўленні ЗБОВіД існуюць ва ўсіх паветах Беласточчыны апрача Дубровы.

— Каго гуртуе ў сваіх радах ЗБОВіД?

— Арганізацыя наша, як сама назва гаворыць, гуртуе былых барацьбітоў за свабоду і дэмакратыю. У яе радах ветэраны рэвалюцыйнага руху з 1905 і 1917 гадоў, байцы Іспанскай рэвалюцыі з 1936 года, так званыя «Дамбраўшчакі», палітычныя вязні санацыйных і гітлераўскіх казаматаў, удзельнікі руху супраціўлення ў гадах фашысцкай акупацыі, былыя салдаты Савецкай Арміі і Польскага войска, былыя савецкія і польскія партызаны, якія змагаліся з гітлераўскімі захопнікамі, а таксама ўдзельнікі барацьбы з рэакцыйным падполлем у першыя гады вызвалення.

(Працяг на стар. 4)

НІВОДЗІН ГЕКТАР НЕ ПАВІНЕН МАРНАВАЦЦА

У дакладзе палітбюро на IX Пленум Цэнтральнага Камітэта ПАРП адно з важнейшых месц займае справа далейшага развіцця сельскай гаспадаркі.

Дасягненні, якія атрымала сельская гаспадарка краіны за першы год рэалізацыі бягучай пяцігодкі, ствараюць вельмі аптымістычныя перспектывы і на далейшыя гады.

Бягучы год характэрны развіццём усіх асноўных галін сельскагаспадарчай вытворчасці. Прадбачваецца, што вартасць валавой сельгасвытворчасці ў гэтым годзе будзе на 8,3 прац. большая ў параўнанні з мінулым годам. Гэта на 4 прац. больш, чым было прадбачана пяцігадовым планам. Сёлета атрымана ў нас высокія ўраджаі. Ураджай чатырох асноўных збожжавых культур у сярэднім склаў 17,9 цэнтнераў з гектара. Гэта на 1,8 цэнтнераў больш чым у мінулым годзе.

Прадбачваецца, што вытворчасць мяса ў гэтым годзе ўзрасце на 8,5 прац. у параўнанні з мінулым годам. Пагалоўе жывёлы за апошні год павялічылася на 465 тысяч штук. Гэта найбольшы гадавы прырост за апошнія 10 год.

За апошні час назіраецца рэзкае памяншэнне колькасці коней. Сёлета пагалоўе коней абніжылася на 72 000 штук. Дасягненні гэтыя, як падкрэсліваецца ў дакладзе, атрымана не выпадкова.

У сельскай гаспадарцы значна ўзрасла колькасць выкарыстання мінеральных угнаенняў. Пад сёлеташнія пасевы выкарыстана іх у сярэднім па 52 кілаграмы на 1 гектар. Значна ўзрасла і механізацыя сельскай гаспадаркі. Толькі ёлета сяляне атрымалі 13 200 трактараў, 8 тысяч снапавязалак, звыш 11 тысяч малацілак, 30 тысяч капалак і 15 тысяч электрычных і ропных рухавікоў. Агульная вартасць гэтых машын складзе 4 мільярды 20 мільёнаў злотых. Гэта на 440 мільёнаў злотых больш, чым у мінулым годзе.

Дзяржава штогод прызначае вялікія сродкі на меліярацыю. Сёлета на меліярацыю прызначана 2 мільярды 20 мільёнаў злотых. Гэтыя сродкі далі магчымасць меліяраваць 132 тысячы гектараў зямельных угоддзяў і 110 тысяч га пашы і сенажацяў. Шмат узраслі і крэдыты, якія прызначае дзяржава сялянам на сельскагаспадарчыя інвестыцыі. Сёлета вёска атрымала 2 мільярды 330 мільёнаў злотых інвестыцыйных крэдытаў і 3 мільярды 500 мільёнаў злотых кароткатэрміновых крэдытаў.

Апрача таго сяляне атрымалі 250 тысяч тон высокаквалі

(Працяг на стар. 2)

БЕЛАРУСКАЙ ФІЛАЛОГІІ 5 ГОД

Ужо пяць год існуе аддзяленне беларускай філалогіі пры Настаўніцкай студыі ў Беластоку. За гэты час звыш 40 вясковых настаўнікаў здабыло тут кваліфікацыі па навучанню прадмета роднай мовы. Існаванне Аддзялення аказвае вялікі ўплыў на безупыннае павышанне ўзроўню нашага школьніцтва на Беласточчыне.

У сувязі з так знамянальнай гадавінай, у нядзелю — 26 лістапада г. г., у будынку нашага Таварыства ў Беластоку адбылася сустрэча студэнтаў з выкладчыкамі і кіраўніцтвам ГП БГКТ. Прынялі ў ёй удзел кіраўнік Аддзялення мгр Янка Радзюкевіч мгр Ада Чэчуга, мгр Лідзія Базылюк, мгр Аляксандр Баршчэўскі, старшыня ГП БГКТ Лідзія Бялецкая і сакратар мгр Уладзімір Юзвюк.

З дакладам выступіў выпускнік Аддзялення Уладзімір Паўлючук.

У заключэнні сустрэчы адбылася танцавальная вечарына.

(ся)

На здымку ўдзельнікі сустрэчы. Фота Г. Рагазінскі

ШКОЛА З ВЯЛІКАЙ БУДУЧЫНЯЙ

Рэдакцыйная калегія радыёгазеты вядзе чарговую перадачу

Вучні знаёмяцца з матэрыяламі прысвечанымі гісторыі і геаграфіі Англіі

Піянерскі патруль заўважыў непарадкі ў школьнай форме
(Чытай на стар. 3 «Школа, дзе жывуць вучні»)

ШАНЦЫ ЖЭНЕЎСКІХ ПЕРАГАВОРАЎ

Па ініцыятыве Савецкага Саюза 28 лістапада аднавіліся жэнеўскія перагаворы прадстаўнікоў трох вялікіх дзяржаў (СССР, ЗША і Вялікабрытанія) у справе забароны ядзерных выпрабаванняў. З мэтай давядзення перагавораў (якія цягнуцца ўжо з перапынкамі тры гады) да станоўчага выніку Савецкі Саюз унёс кампрамісныя прапановы, якія прадбачваюць неадкладную забарону ўсялякіх даследванняў з атамнымі і вадароднымі бомбамі. Найбольш спрэчнай праблемай у дагэтуляшніх перагаворах былі пытанні кантролю. Цяпер Савецкі Саюз унёс прапанову выкарыстання ў кантролю прылад, якія сёння ўсе дзяржавы маюць і якія пры выкрыцці дагэтуляшніх пробных узрываў здалі экзамен. Каб будучае пагадненне мела моц дакумента, абавязваючага ўсе дзяржавы, якія маюць ядзерную зброю, Савецкі Саюз унёс прапанову, каб у перагаворах прыняла ўдзел таксама Францыя, якая як вядома ў апошніх двух гадах выпрадукавала ўласную атамную бомбу і правяла ўжо 3 пробныя ўзрывы. Выступаючы з новымі прапановамі Савецкі Саюз ажыццявіў рэзалюцыю ААН, якая заклікае атамныя дзяржавы да працягвання дыскусіі на тэму забароны пробных узрываў. Старшыня савецкай дэлегацыі на перагаворах у Жэневе віцэ-міністр Царапкін заявіў ужо ў першы дзень канферэнцыі, што Савецкі Саюз, прапануючы абмежаваныя формы кантролю над ядзернымі ўзрывамі, зусім не адмаўляецца ад прыняцця ўсялякіх іншых формаў кантролю, прапанаваных заходнімі дзяржавамі, калі тыя згодзяцца на прынцып поўнага раззбраення. Гэтая справа мае істотнае значэнне, бо апошнія савецкія прапановы сустрэліся з крытыкай прадстаўнікоў ЗША і Вялікабрытаніі, якія лічаць, што кантроль павінен быць шмат шырэйшы, павінен ахапляць разнародныя пасты і інспекцыйныя групы, размешчаныя перад усім на тэрыторыі СССР. Далікатна гаворачы, заходнім дзяржавам патрэбна ў гэтым выпадку не так дзейсны кантроль, як збор інфармацыі для разведкі. У гэтым усім выразна выяўляецца некансеквенцыя заходніх дзяржаў, а перад усім Злучаных Штатаў, якія яшчэ перад дыскусіяй на тэму забароны ядзерных выпрабаванняў прапанавалі выкарыстанне да кантролю існуючых ужо вельмі дакладных сейсмічных апаратаў і іншых прылад. ЗША аднак хутка ад гэтых прапаноў адказаліся, што таксама кідае праўдзівае святло на мэты прапанаваных імі формаў кантролю.

Цяпер цяжка яшчэ прадбачыць, як пацячэ жэнеўская дыскусія. Той факт, што Францыя яшчэ не дала згоды на запрашэнне да абрадаў, сведчыць аб тым, што яна не хоча адказацца ад атамных выпрабаванняў, а гэта значыць не хоча падпарадкавацца пастанове ААН. Таксама ЗША і Вялікабрытанія не згадзіліся на прапанову ўстанавіць забарону пробных ядзерных узрываў прынамсі на перыяд жэнеўскіх перагавораў. Вось толькі Савецкі Саюз сур'ёзна падышоў да пастановы ААН і зрабіў вялікі крок добрай волі ў напрамку дасягнення пагаднення, якое магло б стацца ў будучыні пачаткам сусветнай дэбаты ў справе поўнага раззбраення.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

НІВОДЗІН ГЕКТАР НЕ ПАВІНЕН МАРНАВАЦЦА

(Працяг са стар. 1)

фікаванага збожжа на пасеў, што мела непасрэдны ўплыў на павелічэнне ўраджайнасці палёў.

Дзякуючы гэтай выдатнай дапамозе дзяржавы і спрыяльным умовам надвор'я сельская гаспадарка нашай краіны сёлета магла атрымаць так высокія дасягненні.

Пленум прыняў адпаведныя меры дзеля далейшага росту сельгасвытворчасці ў 1962 годзе. План на 1962 год вызначае напрамкі далейшай інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі. У сувязі з гэтым неабходна пашырыць вырошчванне такіх культур як пшаніцы, ячменю і гароху за кошт менш дахадовых раслін, павялічыць ураджайнасць прамысловых і кармавых культур.

У сельскай гаспадарцы нашай краіны, падкрэслівае пленум, ёсць яшчэ шмат нявыкарыстаных рэсурсаў, якія маглі б непасрэдна прычыніцца да павелічэння сельгасвытворчасці, развязаць праблему пашы і клапатлівага імпарту збожжа. Адной з важнейшых задач у гэтай справе з'яўляецца поўнае выкарыстанне зямлі. План на 1962 год прадбачвае павелічэнне плошчы пасеваў на 100 тысяч гектараў.

Справа выкарыстання аблогаў набірае асаблівага значэння на Беласточчыне. Колькі ж тут яшчэ ёсць пакінутых гаспадарак, зямля якіх гадамі ляжыць аблогам. На гэтай зямлі магла б каласіцца пшаніца, ячмень ці іншыя культуры. Пленум кладзе абавязак на рады народовыя, сельгасгурткі і ПГР — поўнага загаспадаравання гэтых зямель усюды там, дзе толькі існуе такая магчымасць.

Інтэнсіфікацыю сельскай гаспадаркі шмат затрымоўваюць заняпалыя гаспадаркі, якіх яшчэ нямала ў паасобных грамадах.

— Наша краіна, — гаворыцца ў дакладзе, — не мае замнога зямлі, каб дазваляць на марнаванне хаця б аднаго яе гектара.

Частка такіх гаспадарак заняпала з прычыны стыхійных бед, хваробы гаспадара, ці з прычыны недахопу рабочай сілы.

— Такім гаспадарам, — сцвярджае пастанова пленума, — трэба дапамагчы.

Калі грамадская рада пацвердзіць, што даны гаспадар гарантуе рацыянальна выкарыстаць дапамогу дзяржавы, што дзякуючы ёй можа ён павялічыць сельгасвытворчасць, трэба яму прызнаваць крэдыты, спалучаць і пакідаць у завяшэнні яго даўгі перад дзяржавай, а калі гаспадар дзякуючы дапамозе дзяржавы выправіць сітуацыю ў сваёй гаспадарцы, ён можа клапатаць аб частковую або і поўную ліквідацыю даўгоў.

На Беласточчыне, напрыклад, у Сакольскім, Беластоцкім ці Бельскім паветах асабліва шмат такіх гаспадарак. Партыя стварыла магчымасць карэнным чынам змяніць іх сітуацыю. Таму ў працы грамадскіх рад нарадовых справа аздараўлення хворых гаспадарак на сваёй тэрыторыі павінна стацца асноўнай задачай.

Пастанова пленума гаворыць таксама і аб такіх гаспадарах, якія з прычыны старасці не могуць ужо працаваць, і гаспадаркі іх заняпалі. У такіх выпадках могуць яны перадказаць свае гаспадаркі дзяржаве, а ў замен за гэта атрымаць грашовыя пенсіі да канца жыцця. Гэта зусім новая і вельмі справядлівая пастанова. У нас не адзіночныя выпадкі, калі чалавек перапрацаваўшы 50—60 год на гаспадарцы — затраціў здароўе, не мае сіл працаваць далей, а выхаду яму з гэтага становішча не было, бо ён быў уласнікам гаспадаркі. Пастанова ІХ пленума стварыла магчымасць спакойнага жыцця земляробам-старэчам, стварыла сродкі іх побыту. Гэта вельмі гуманная, справядлівая і патрэбная пастанова.

Людзі, якія маюць яшчэ сілы да працы, але з тых ці іншых прычын не маглі належна весці сваю гаспадарку, могуць аддаць яе дзяржаве, а працу атрымаць у ПГР. Час працы на ўласнай гаспадарцы будзе ім улічвацца да атрымання належнай рэнты.

Усе гэтыя магчымасці, якія стварае дзяржава, павінны прычыніцца да ліквідацыі заняпалых гаспадарак, а гэтым самым да павелічэння сельгасвытворчасці нашай краіны, да лепшага жыцця людзей.

Пастанова ІХ Пленума накрэслівае канкрэтныя задачы ў развіцці спулдзельняў прадукцыйных і сельгасгурткоў.

Асноўная задача адносна працы спулдзельняў прадукцыйных — гэта эканамічнае ўмацаванне іх. На базе прымянення навейшай агратэхнікі калектыўныя гаспадарствы ўсё больш будуць ставацца ўзорам гаспадаравання на вёсцы. Пастанова пленума звяртае ўвагу на неабходнасць павелічэння малых калектыўных гаспадарак, коштам прыняцця новых членаў, каб плошча зямлі спулдзельні прадукцыйнай была не меншай чым 100 гектараў зямлі.

(Працяг на стар. 7)

БЕЛАСТОЦКАЯ ХРОНІКА

27.XI. — Беласточчыну наведала дэлегацыя Брыгад камуністычнай працы з Гродзеншчыны. На працягу чатырох дзён пабыўкі ў нашым ваяводстве, госці пазнаёміліся з Беластокам, а таксама наведалі Замбраў і Гайнаўку.

*

27—28.XI. у Беластоку адбылася нарада прадстаўнікоў Аддзелаў будаўніцтва ВРН з усёй краіны. Мэтай нарады было абмеркаванне спосабаў планавання вясковага будаўніцтва ў найбліжэйшых гадах.

*

29.XI. — Беласток наведаў пасол Зямлі Беластоцкай намеснік старшыні Савета міністраў — Юльян Такарскі. Мэтай прыезду віцэ-прэм'ера было азнаямленне на месцы з ходам рэалізацыі інвестыцыйнага плана гэтага года ў Беластоку.

*

30.XI. — нашу рэдакцыю наведалі ўдзельнікі курса для старшынь гурткоў БГКТ і пазнаёміліся з працай рэдакцыі, а таксама з працай друкарні.

*

3.XII. У сувязі з адкрыццём абрадаў V Кангрэса сусветнай федэрацыі прафсаюзаў, які адбываецца ў Маскве (ад 4 да 16 снежня г.г.), у тэатральнай зале прафсаюзаў у Беластоку адбыўся мітынг салідарнасці, на якім прыняла ўдзел дэлегацыя Гродзеншчыны на чале са старшынёй Акруговай камісіі прафсаюзаў у Гродна Фёдарам Масаніным. Удзельнікі мітынгу прынялі рэзалюцыю, а таксама паслалі прывітальную тэлеграму V Кангрэсу.

*

Цэлы мінулы тыдзень у кіно «Покуй» у Беластоку дэманстраваўся беларускі фільм «Паручнік Марынін». Фільм выклікаў вялікае зацікаўленне.

Бэнка застаўся ля рэек чыгункі, а Налепка заспяшаўся да вартаўнічай будкі, што стаяла ля маста.

— Спіце?! — закрычаў ён, але з будкі выбег Дворскі і ўзяў пад казырок.

— Вартуем, пане гаўптман.

З вінтоўкай у руках выйшаў і Мразік. Ён ціха сказаў:

— Загадана не выходзіць, пане гаўптман...

— Я капітан, — адрэзаў Налепка. — Гаўптманамі іншых называйце. А што, каб прыйшлі немцы?

Дворскі пачухаў сябе за вухам і жартаўліва адказаў:

— Немцаў, пане капітан, я адразу па іх подлай хадзе пазнаю. Мы вас бачылі праз акно.

— Сядзіце ў будцы. А калі я два разы стрэлю, адкрывайце агонь па лесе. Пасля адступіце ў поле,

40

да дарогі.

— Нібы перад партызанамі? — кінуў Дворскі.

Налепка паляпаў яго па плячы і нервова агледзеўся.

— Так, нібы перад партызанамі. Увесь манеўр павінен заняць не больш чатырох мінут. Адзін з вас хай прыйдзе адразу паведаміць.

Калі хлопцы вярнуліся ізноў у вартаўнічую будку, Налепка глянуў на гадзіннік і пакрочыў уздоўж чыгункі. На мосце з'явіліся тры постаці. Налепка спачатку заваўтаўся: няўжо гэта яны? А можа немцы? Чакаць не было часу. Зрабіўшы некалькі крокаў, ён закрычаў:

— Стой! Пароль!

— Татра, — адазваўся хрыплаваты бас, і Налепку ад сэрца адразу адлегла. Гэта яны.

— Берлін, — адказаў ён.

Плячысты мужчына ў скуранай куртцы, прыпадаючы крыху на нагу, падышоў да Налепкі і паціху запытаў:

— Рэпкін?

Дзіўна было чуць Налепку сваё новае імя. І прыемна і дзіўна. Яно неяк збліжала яго з капітанам Сытэнка, Бандарэнка і выклікала радаснае хваляванне. Ён паўтарыў нібы рэха:

— Рэпкін.

Налепка паглядзеў на клубок дроту, які трымаў Бандарэнка:

41

— Вы ўжо гатовы?

— Ужо.

Яны абышлі вартаўнічую будку, і Бандарэнка шапнуў Налепку:

— Зброю і медыкаменты мы ўжо атрымалі.

— Што вы зрабілі з тым здраднікам? — спытаў Налепка.

Бандарэнка закашляўся, выпусціў клубок горкага дыму і здзіўлена запытаў:

— З якім здраднікам?

— Ну з тым, якога мае салдаты яшчэ ўчора адвялі да вас.

Сытэнка прабурчаў:

— Да д'ябла! Хіба ён быў ад вас? Бульбаўцы яго перахапілі, нацыяналісты.

Налепка сцяў зубы. Што ж цяпер? Ён гатоў быў рваць валасы на галаве ад злосці, што адразу не разлічыўся з правакатарам, але перад вачыма яго ізноў мільгануў твар Тані. Цяпер сказаць ёй пра ўсё будзе лягчэй.

Ён паглядзеў на гадзіннік. Праз дзесяць мінут пройдзе эшалон.

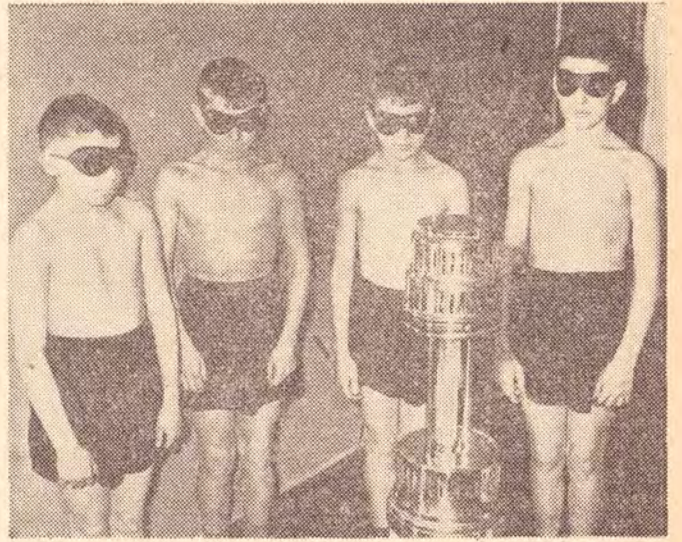
— Хадзем, — накінуўся ён на Бэнку, нібы хацеў спагнаць на ім усю сваю злосць. — Хутчэй!

Прайшоўшы некалькі крокаў, яны спыніліся. Налепка дастаў з кабуры рэвальвер і стрэліў два разы ўгору. Яму адказалі стрэлы ля маста. Налепка лічыў секунды, і калі Дворскі і Мразік, страляючы,

42

Пасяджэнне Савета піянерскай дружыны школы

Абпраменьванні кварцам у школьным фізіестэрапеўтычным кабінеце

ВЕСТКІ з БССР

«Камуністычная сістэма народнай адукацыі грунтуецца на грамадскім выхаванні дзяцей».
(з Праграмы КПСС)

ШКОЛА, ДЗЕ ЖЫВУЦЬ ВУЧНІ

Вы, напэўна, запытаеце:

— Ці сапраўды ёсць такія школы, дзе не толькі вучацца, але і жывуць дзеці?

Так, ёсць такія школы. Гэта школы - інтэрнаты. У Беларусі, як і наогул у СССР, першыя школы - інтэрнаты з'явіліся толькі пяць год таму; але яны ўжо заваявалі выключную папулярнасць у народзе.

Яшчэ год назад у рэспубліцы налічвалася толькі 18 школ - інтэрнатаў. У іх вучылася 3.700 дзяцей. За апошнія месяцы адкрыта яшчэ 58 школ на 12 400 месц. А ў 1965 годзе ў школах - інтэрнатах у Беларусі будзе вучыцца звыш 100 тысяч рэбят. У недалёкім будучым мяецца на ўвазе выхаванне ў школах-інтэрнатах усіх дзяцей школьнага ўзросту.

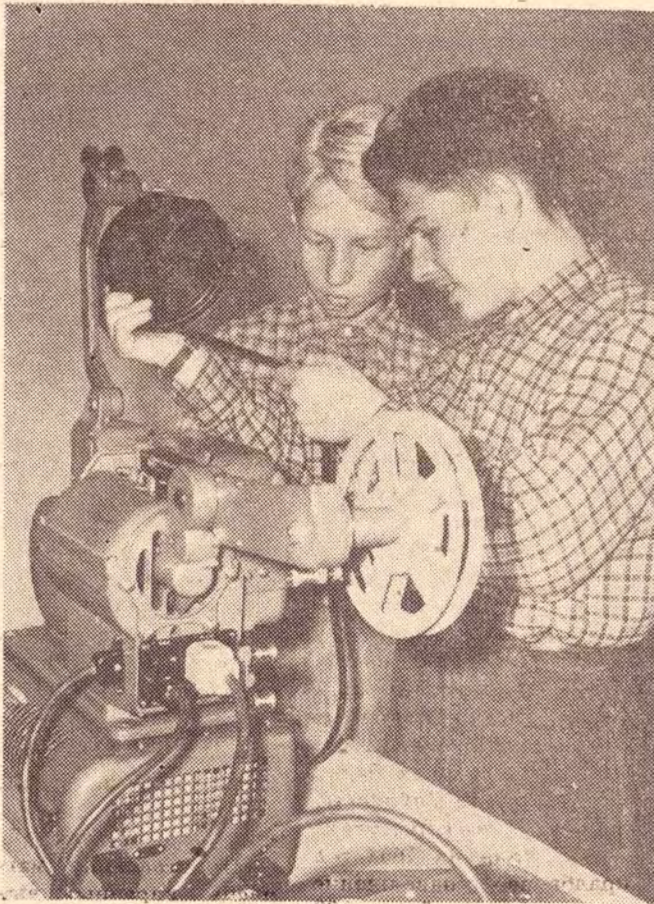
Што такое школы - інтэрнаты? Як яны працуюць? Школы - інтэрнаты працуюць па тых жа навучальных планах і праграмах, што і звычайныя агульнаадукацыйныя школы. Іх асноўная задача, як і задача ўсёй савецкай школы наогул, — падрыхтаваць высокакультурных і свядомых, усестаронне развітых юнакоў і дзяўчат, добра ведаючых асновы навукі, а таксама здольных да фізічнай працы на шчасце народа.

Але ў школе - інтэрнаце ёсць свае асаблівасці. Галоўная іх характэрная рыса — вучні жывуць пры школе і знаходзяцца пад назіраннем вопытных педагогаў і выхавацеляў. Школа іх не толькі вучыць, але і корміць, абувае, апранае, сочыць за іх здароўем і харчаваннем, адказвае за іх выхаванне перад бацькамі і дзяржавай.

Вось адна са школ — школа - інтэрнат № 1 горада Мінска. Чатыры светлыя школьныя корпусы размясціліся ў маляўнічай частцы горада — у парку імя Чэлюскінцаў. Тры будынкі спалучаюцца між сабою зашклёнымі пераходамі. Першы з іх — навучальны корпус, другі — інтэрнат, трэці — сталовая. Воддаль знаходзіцца дом, дзе жывуць выхавацелі. А побач — вялікі парк.

У навучальным корпусе прасторныя класы з шырокімі вокнамі, вельмі добра абсталяваныя кабінеты, майстэрні з рознымі варштатамі, вялікая спартыўная зала, дзе маюцца кінаўстаноўкі, бібліятэка з тысячамі кніг, карцінная галерэя... Усяго не пералічыць.

А сталовая і кухня, абсталяваная паводле апошняга слова кулінарнай тэхнікі! Ім можа пазайздросціць не адзін рэстаран.

Юныя кінамеханікі рыхтуюцца да сеанса

А вось інтэрнат, дзе жывуць вучні. Тут для кожнай групы свае спальні — асобна для хлопцаў і для дзяўчынак. Гэта прасторныя, светлыя пакоі, добра абсталяваныя, чыста вымытыя.

— Спальні прыбіраюць самі дзеці, — тлумачыць дырэктар школы Мікалай Карэпанаў — І прыбіраюць вельмі добра.

Ідзем у пакой для гульняў. Чаго тут толькі няма! Лялькі, мячы, заводныя забаўкі... Усё гэта для дзяцей малодшых класаў. У суседніх пакоях — настольны тэніс, дзіцячы більярд і іншыя.

Далей — медыцынскі пункт, кабінет урача з неабходным абсталяваннем.

— Амаль усе дзеці кожную суботу ідуць дамоў і вяртаюцца да нас у панядзелак, — кажа дырэктар.

— А ёсць і такія, хто не бывае дома?

— На жаль, ёсць. Гэта дзеці - сіроты. Але і яны часта ходзяць у госці да сваіх апекуноў.

Усе вучні старэйшых класаў выказалі жаданне набыць у школе спецыяльнасць оптыкаў, токараў і фрэзероўшчыкаў. З улікам таго і абсталяваны ўсім неабходным школьныя вытворчыя майстэрні.

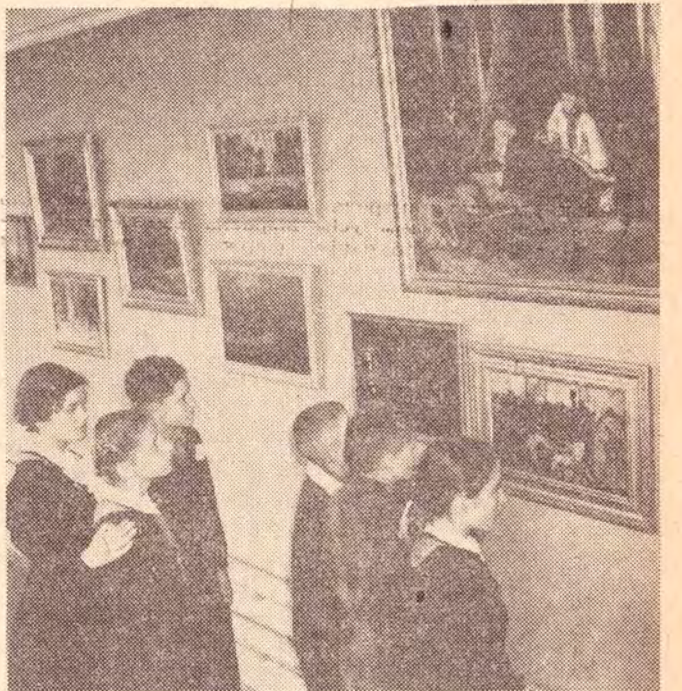
Падлеткаў вучаць майстэрству інжынеры - настаўнікі. Заняткі праводзяцца не толькі ў школьных майстэрнях, але і на заводах, дзе для школы выдзелены спецыяльныя ўчасткі, майстры і лепшыя рабочыя - спецыялісты.

Абучэнне малодшых школьнікаў таксама звязваецца з жыццём, з вытворчасцю. Урокі прыродазнаўства, геаграфіі, фізікі, хіміі і іншых прадметаў замацоўваюцца практычнымі заняткамі. Вялікае месца займаюць урокі працы. Пры гэтым дзяўчынкі вывучаюць дамаводства і кветкаводства, вырошчваюць кветкі і даглядаюць за клумбамі, займаюцца ў гуртках кройкі

(Працяг на стар. 6)

На ўроку спеваў

У школьнай карціннай галерэі

наблізіліся да яго, ён перасек дарогу і пабег у Оўруч.

*

Таня ўбегла ў пакой Налепкі вельмі ўсхваляваная. Зачыніўшы за сабой дзверы, яна акінула вачыма пакой і кінулася проста да Налепкі.

— Што з вамі, Таня? — схапіўшыся з месца і кінуўшы ўбок кнігу, запытаў Налепка.

Таня знайшлася толькі на адно слова:

— Застрэлілі.

— Каго? Кажыце.

— Нашага партызана. Нямецкі лейтэнант загадаў вашым салдатам застрэліць яго. Я бачыла ўсё ад Сашэнкаў. А вашы глядзяць на партызана, які стаіць ля плота, і ніхто з іх не ўзніме вінтоўкі.

— А чаму ён не ўцёк?

— Ён пабег, — развяла яна рукамі. — Дарэмна той фрыц гразіў ім кулаком. А партызан ім крычыць: «Страляйце фрыца!» Немец тады схапіў рэвальвер, — яна закрыла твар далонямі, — і ніхто нічога...

Налепка зачыніў акно і, сцяўшы зубы, абышоў вакол стала. Нібы ў кароткім фільме, прамільгнулі перад яго вачыма твары знаёмых салдат — Мразіка, Ковача, Дворскага, Чапловіча і многіх іншых, прозвішчаў якіх ён не ведаў. Адчуў, як палае яго твар. Сорамна яму было перад Таняй за сваіх землякоў.

— Такія ўжо нашы людзі, — сказаў ён паціху. — Яны не паднімуць рукі на вашых, але выступіць супраць ворага не адважваюцца.

Таня заўважыла яго сумны позірк. Ёй хацелася, каб ён не думаў больш пра гэта. Апусціўшы долу вочы, яна сказала:

— У першую хвіліну мне здалося, што гэта быў Саша.

Налепка насупіўся. Ён прысеў на край стала. Твар яго быў рашучы, суровы, нібы высечаны з каменя. І ўсё ж ён не ведаў, як сказаць Тані праўду пра Сашу.

— Быў падобны да яго? — абыякава кінуў Налепка, а Таня ўздыхнула:

— Вельмі. Але толькі на першы погляд. Як добра, што ён ужо ў партызанаў. Я б пайшла следам за ім, — дадала яна неяк няўпэўнена і спалохалася свайго ўласнага голасу. — Ну але нашы хочуць, каб я ішла з вашым палком.

— Так будзе лепш, Таня, — сказаў Налепка, цёпла глянуўшы на дзяўчыну, — для вас лепш...

Як толькі Таня выйшла з пакоя, Налепка цяжка апусціўся на крэсла. Думка аб Сашу не адступала ад яго.

Ён доўга сядзеў нерухома, пасля ўстаў, надзеў шапку і падаўся ў штаб палка.

Налепка ўвайшоў у кабінет і не паспеў яшчэ сесці за стол, як на калідоры пачуліся крокі. Нехта энергічна пастукаў у дзверы.

— Уваходзьце! — сказаў Налепка.

З-за дзвярэй вынырнула высокая постаць маёра Гірнера. Ён сцягнуў з пальцаў скураныя пальчаткі, прычыніў дзверы і падаў Налепку руку.

— Прывітанне пану маёру, — сказаў Налепка па-нямецку, спяшаючыся адгадаць, якое ліха прынесла сюды маёра. — Сядайце, калі ласка, — падстаўляючы крэсла Гірнеру, сказаў Налепка, а калі абодва селі, ветліва дадаў:

— Слухаю вас, пане маёр.

Маёр заклапочана паглядзеў на яго і пачаў:

— Я не застаў падпалкоўніка. Мяне цікавяць дзве справы. Група вашых салдат адмовілася сёння раніцой расстраляць бандыта. Мне здаецца, што вашы славакі — партызаны нумар два.

— Што вы, пане маёр, — запярэчыў Налепка. — Мае хлопцы ў асноўным харошыя салдаты. Ну, вядома, ёсць — Налепка паціснуў плячыма, — і сярод іх нягоднікі

— І такіх шмат, — перабіў яго маёр Гірнер. — Яны нічога не бачаць і не чуюць.

Сказаўшы гэта, маёр ускочыў са стула і закрычаў:

— Гэта ж скандал, у [illegible] пад носам партызаны ўзарвалі мост.

(Працяг на стар. 7)

ОЙ ТЫ, ЗЯМЕЛЬКА

Стаяць моўчкі дзве жанчыны: адна старэйшая, другая малодшая. Старэйшая падыходзіць да малодшай і кажа: «Сястрычка, давай пагодзімся, давай не будзем судзіцца, навошта нам абуваць адвакатаў».

Малодшая жанчына ў адказ на просьбу «акрыла» старэйшую нецэнзурнымі славамі, падскочыла да яе і ўдарыла партфелем так, што з губы пацякла кроў.

Старэйшая загаласіла, выціраючы кроў і слёзы:

— Каб цябе родныя дзеці білі — гітлераўка ты праклятая!

Цяжка сабе ўявіць, што такое спатканне сясцёр з Кленік было ў Гайнаўцы: Вольгі Карпюк і Барбары Дораш.

У чым справа? Што парозніла родныя сёстры, чаму адна на другую падымае рукі?

Было гэта так. Добра, згодна жылі яны паміж сабою ў маладосці. Абедзве паважалі і кахалі свайго бацьку Георгія Якімюка. Шанавалі сваю маці. Па-людску, так як прынята звычаем, выдалі бацькі старэйшую дачку, Вольгу, замуж у сваю вёску. Да малодшай хацелі прыняць прымака. Барбара стала слаўнаю прымачкаю, бо яе бацька быў уладарнікам 22 га зямлі. За санацыйнай улады, калі вясковым людзям не было працы ў гарадах і калі панаваў «голад» на зямлю, 22 га зямлі было вялікім багаццем. Ды і будынкі не былі дрэнныя на той час у Якімюка. Праз некаторы час багатая прымачка стала жонкай Данілы Дораша, які меў запэўніць старасць бацькам Барбары. Але новы гаспадар у хаце разам са сваёй жонкай стаў здзекавацца над бацькамі. Аднойчы Георгія Якімюка яны моцна пабілі і выкінулі з хаты.

Бацька не стаў прасіцца ў хату. Пайшоў ён жыць да сваёй старэйшай дачкі Вольгі. І вось тады для яе прызнаў натарыусам палавіну, гэта значыць 11 га, сваёй гаспадаркі, а папярэдняе завяшчанне скасаваў. Было ўсё гэта за санацыйнай Польшчы.

Бацька памёр у 1946 годзе. Барбара ў той час адбывала турэмнае зняволенне за супрацоўніцтва з немцамі. Вольга апрацоўвала бацькаўшчыну не адзінаццаць га, а толькі тры га. Але гэта не спадабалася для Барбары. Яна вярнулася з турмы ў 1947 годзе і пачала забіраць ад сястры і гэтыя 3 га зямлі. Не хацела аніяк памірыцца з Вольгай, якая ішла на ўступкі. І пачала судзіцца з сястрой. Ужо судзяцца пяты год. Адна і другая на суды і адвакатаў выдаюць многа грошай. Вольга, так як палажана, апрацоўвае зямлю і плаціць за яе падаткі, абавязковыя пастаўкі. Зусім інакш паступае Барбара. Яна нічога не плаціць. Ды ўсяе зямлі не апрацоўвае, бо куды ж жанчыне ўправіцца з 19 га зямлі?

— Я не маю чым плаціць, — заяўляе яна працаўнікам Прэзідыума ГРН, — бо ўсе даходы з гаспадаркі аддаю на суды.

А каб гэтыя грошы ўлажыць на развіццё гаспадаркі, дык была б яна высокапрадуктыўная, давала б даход і для Барбары і для дзяржавы. Гэтыя 3 га для Барбары зусім непатрэбныя. Яна імкнецца толькі паставіць на сваім, каб нанесці ўдар для роднай сястры. Ужо адбылося 6 судовых распраў. Такія выпадкі не адзіночныя ў нашых вёсках. І ў Кленіках ёсць іх многа больш.

Возьмем, напрыклад, сям'ю Карчэўскіх. На Паліфіру Карчэўскую запісана больш як 30 га зямлі. Яна павыдавала свае дочкі замуж у Кленіках за заможных сялян. Вольга Мінюк гаспадарыць на 28 га зямлі, а Вера Тапалянская на 26 га. Зямлі абоім дочкам хапае. Матчыну зямлю апрацоўваў яе родны сын Іван. Але маці захацела быць добрай толькі дочкам. Рашыла сыну нічога не даць. Вядома, дочкі, сёстры Івана, разам са сваімі мужамі гэта адабралі. І маці пачала рабіць сабе ворагам роднага сына. Забрала нават і хату, якую Іван сам купіў. Падала яго ў суд за зямлю, якую ён апрацоўваў. І суды цягнуліся доўга. І толькі нядаўна справа вырашылася. Маці адабрала ад сына 14 га зямлі і аддала яе дочкам, у якіх вельмі вялікія гаспадаркі.

Яшчэ адзін факт з Кленік.

Ад 1953 года судзіцца за зямлю Федот Анішчук са сваёй братовай Вольгай Анішчук. Як адна сям'я, так і другая ўсё магла б зрабіць, каб толькі адсудзіць кусок зямлі. Вольга Анішчук нават ганарыцца тым, што судзіцца з Федотам.

— Мама мая 12 год судзілася і ўсёроўна дабілася свайго. Даб'юся і я таксама.

Вядома, суд правільна вырашыць справу. Але ўпартыя гаспадары будуць у ніжэйшых і вышэйшых судовых установах абстойваць пры сваім, ды будуць падаваць на апеляцыю па некалькі разоў, будуць многімі гадамі па-воўчы паміж сабою жыць.

Цікава адзначыць, што ўсе гэтыя «зямельныя» агрэсары вельмі набожныя, многа моляцца, часта ходзяць у царкву і відавочна просяць Бога, каб ім дапамог скрыўдзіць брата, сястру ці сына. І ніхто з іх не баіцца «граха». Вось гэта дык людзі! Яны толькі клапоцяцца аб сабе, каб як мага больш захапіць зямлі, каб разбагацець на крыўдзе сястры, брата ці сына. Яны ўсё могуць зрабіць, каб толькі паставіць на сваім. Якая ж упартасць, які эгаізм. Наскольki ж знявечаныя пачуцці ў гэтых людзей.

(мх)

ФАЛЬКЛОР БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

Зызваленчая барацьба украінскага народа ў 1648 — 1651 г. г. у фальклоры Беласточчыны

У мінулым годзе вучаніца IX класа Беларускага Агульнаадукацыйнага ліцэя ў Бельску, Лідзія Германюк, удзельнічала ў зборы фальклора Беласточчыны. Яна натрапіла на надзвычай каштоўную па свайму зместу легенду, якая перадае эпізод з барацьбы казакаў — пасланцаў Багдана Хмяльніцкага на Падляшша — супраць войск магнатаў і караля ў перыяд 1648—1651 гадоў. Змест легенды выразна сведчыць аб тым, што і на Падляшшы ў тыя часы шырылася народнае паўстанне супраць магнатаў і паноў. Вядучую ролю ў гэтым паўстанні адыгралі казакі, якіх пасылаў Багдан Хмяльніцкі паднімаць беларускае насельніцтва на барацьбу за вызваленне ад панскага панавання. Памяць аб гэтай значнай падзеі захаваў народ у легендзе.

КАЗАЦКІ ГАЁК

(Легенда з вёскі Белкі, Гайнаўскага павета)

Было гэта даўно, яшчэ за часоў вайны польскіх паноў з казакамі.

На поўдзень ад нашай вёскі прасціралася вялікае балота. У той час, як ваявалі польскія паны супраць казакаў, каля нашай вёскі адбыўся бой. Панскіх войск было болей, чым казакаў. Казацкі атрад быў разбіты. Аднаго казака нагналі паны ў тое балота. Казак доўгі час ехаў па балоце і, калі даязджаў ужо да берага, балота пад ім правалілася і багна праглынула ездака разам з канём. На тым месцы застаўся вялікі дол. Пасля ён парос высокім трысцём. Але на сярэдзіне долу заўсёды, зімой і летам стаіць вада, не высыхае і не замярзае. Дол захаваўся і па сённяшні дзень як успамін аб даўно мінуўшай вайне. Людзі ж у памяць па загінуўшым у тым месцы казаку, назвалі дол «казацкім гайком».

(З запісаў выбраў і падаў у друк мгр М. Гайдук).

ПЛЁННАЙ ПРАЦЫ

(Працяг са стар. 1)

Ёсць, напрыклад, у радах ЗБОВіД на Беласточчыне 399 былых салдатаў Савецкай Арміі, 338 палітычных вязняў, 83 ветэранаў рэвалюцыйнага руху і 8 «Дамбраўшчакаў».

А старшынёй нашага акруговага праўлення з'яўляецца герой апавядання «Дэсант Дальній», якое друкавалася на старонках «Нівы» — Уладзімір Анацік.

— Якія задачы стаяць перад арганізацыяй ЗБОВіД?

— Арганізацыя наша бярэ актыўны ўдзел у палітычным жыцці краіны. Актыўна ўдзельнічае ў руху староннікаў міру.

Апякуецца месцамі масавых расстрэлаў з часоў апошняй вайны, нясе дапамогу інвалідам вайны, сіротам і ўдовам па загінуўшых барацьбітах за свабоду і дэмакратыю.

Напрыклад, сёлета з фонду нашай арганізацыі прызнана на Беласточчыне 82 членам нашай арганізацыі 86.677 злотых беззваротнай запамогі і 26.700 злотых такой жа запамогі ўдовам і сіротам па загінуўшых барацьбітах.

За кошт 54 000 злотых сёлета 18 членаў нашай арганізацыі пабывала ў розных санаторыях краіны.

— Якія мэты стаяць перад III-ім акруговым з'ездам ЗБОВіД у Беластоку?

— На з'езд прыедзе 74 дэлегатаў з тэрыторыі Беластоцкага ваяводства. Яны выслухаюць справаздачу акруговага праўлення за час 3-гадовай дзейнасці арганізацыі на Беласточчыне, а таксама абмяркуюць напрамкі яе далейшай працы.

— Дзякуем за інфармацыі і адначасова жадаем плённай працы III-цяму акруговаму з'езду ЗБОВіД у Беластоку. (вб)

БЕЛАСТОЦКІЯ ГАДЫ

de Doktoro Esperanto

МАРЫЯ ЗЮЛКОЎСКАЯ

Познім вечарам 15 снежня 1859 г. у маладой сям'і Розы і Марка Заменгофаў нарадзіўся сын. Суседкі, якія сабраліся ля ложка шчаслівай маці, не прадказвалі надта мізэрнаму нованароджанаму жыццёвых поспехаў. Аднак Марк Заменгоф, дваццацідвухгадовы настаўнік, у адрозненні ад сваёй на два гады малодшай жонкі не сунімаўся прадказваннямі суседак.

Было гэта ў Беластоку, у невялікім горадзе на паўночна - усходняй граніцы Польскага Каралеўства. Старыя вуліцы, як Варшаўская, Ліповая, Нямецкая, Васількоўская, Кляйндорф, рынак з базарам і гадзіннікавай вежай выглядалі добра. Але новыя вуліцы — змілуйся Божа! Цесныя, крывыя, смярдзючыя. Драўляныя дамы і шматлікія фабрычкі, бяспланава пабудаваныя, прыглядаліся ў велізарных, балоцістых лужынах. Рэчка Белая, якую называлі пагардліва Памыйкай, закругленая ў цэнтры горада, выдзяляла невыносны смурод. Яе скупую, лянівую плынь пакрываў кажух фабрычных і гарадскіх сцёкаў.

Нягледзячы на працу ў шматлікіх картоўнях, прадзільнях, гарбарнях насельніцтва жыло бедна, у вельмі прымітыўных умовах. Брыдкі гэта быў горад, і панурае ў ім было жыццё. Аж цяжка паверыць у тое, што цар Аляксандр І праязджаючы калісьці праз Беласток аблюбаваў сабе яго на летнюю рэзідэнцыю. Праўду гаворачы, палац з агародамі быў імпазантны, менавіта дзякуючы яму Беласток атрымаў назву падляшскага Версалю. А брудны горад быў жа сядзібай плебеяў.

Нацыянальныя нелады паглыблялі нядолю беластачан. Трыццацітысячнае насельніцтва горада складалася з трох тысяч палякаў, чатырох тысяч рускіх і беларусаў, пяці тысяч немцаў і васемнаццаці тысяч яўрэяў.

Зялёная драўляная хатка Заменгофаў стаяла ля скрыжавання вуліц Зялёнай і Белай і мела малы балоцісты панадворак, аддзелены ад іншых плотам больш сімвалічным, чым матэрыяльным. Упрыгожаннем гэтага панадворка быў явар, лісце якога штогод заўчасна аб'ядалі рабакі. Зваўся ён сабачым яварам, з выпадку фізіялагічных містэрыяў чатырохногіх сяброў чалавека.

У гэтай хатцы менавіта працякала дзяцінства малога Заменгофа, якога абдзелена імёнамі Людвік Лазар. Паміма бурлівых і цяжкіх часоў студзеньскага паўстання дзяцінства гэтае не было сумным.

Праўда, ніхто не прыкмячаў у Людвіка адзнак вялікага чалавека, на якога ад першага дня назначала ў душы маці. Нават тое, што ў пяцігадовым узросце валодаў пяццю мовамі: польскай, яўрэйскай, рускай, беларускай і нямецкай, не пасвячалі яго ў родным Беластоку ў вундэркінды. Знаёмства моваў у аб'ёме прапарцыянальным да патрэб здавалася чымсьці натуральным, хоць не частым, у дзяцей, якія жывуць у разнамоўным асяроддзі. Але пані Ружа лічыла, што сын мае незвычайныя лінгвістычныя здольнасці. Людвік сапраўды перавышаў сваё асяроддзе знаёмствамі моваў, якімі карыстаўся вельмі ахвотна.

Дарослыя гаварылі выключна на сваёй роднай мове, выходзячы з меркавання, што ўжыванне іншай сведчыць аб адсутнасці нацыянальнай гордасці і з'яўляецца адзнакай капітуляцыі перад іншымі нацыянальнасцямі горада.

У Беластоку гаварылі на розных мовах. Польскаю моваю карысталася перад усім інтэлігенцыя. У рамесным квартале горада панавала нямецкая. У квартале гандлёвым — яўрэйская. Сяляне, якія прыязджалі на рынак, гаварылі пераважна па-беларуску. Руская была мовай службовай.

Шпарка павялічваючаяся сямейка хутка сапхнула Людвіка з п'едэстала адзінага сына. У 1860 г. прыйшла на свет першая сястра, Сара, у два гады пазней другая, Фаня, і

З настаўніцкай нівы

ЦЭННАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ

Нядаўна ў Клюковічах адбылася павятовая канферэнцыя настаўнікаў, працуючых у беларускім асяроддзі Сямяціцкага павета. Удзельнічала больш 50 асоб. Прысутнічалі прадстаўнікі Куратарыум з Беластока, павятовых і партыйных улад...

Канферэнцыя была арганізавана Беларускім грамадска - культурным таварыствам. Не выпадкова даручана было кіраўніку культурна - асветнага аддзела ГП Уладзіміру Паўлючуку прачытаць на ёй даклад на тэму «Роля настаўніка ў жыцці беларускай вёскі». Дакладчык падышоў да справы сур'ёзна, і даклад адзначаўся нейкай цэласцю, абгрунтаванасцю фактаў і апраўданнем агульнага тэзісу, што праца настаўніка ў школе і ў асяроддзі — гэта неадлучныя элементы дыдактычна - педагагічнага і выхаваўчага працэсу, працэсу, які кожны настаўнік павінен сёння разумець, успрымаць і рэалізаваць. Канферэнцыя сцвердзіла, што выхаванне беларускага дзіцяці павінна абапірацца на блізкіх сэрцу, родных момантах і родных традыцыях. Гаварылася аб аўтарытэце настаўніка ў вёсцы. Дыскутанты падкрэслівалі, што аўтарытэт настаўніка ў вёсцы ўзрастае, калі настаўнік прымае дзейсны ўдзел у жыцці вёскі, паспяхова адклікаецца на запатрабаванні сучаснага жыцця. Адным з запатрабаванняў у беларускім асяроддзі Сямяціцкага павета з'яўляецца неабходнасць намаганняў дзеля развіцця роднай асветы для дарослых у форме курсаў, чытальніцкіх гурткоў і гутарак на разнародныя тэмы ў зімовым сезоне.

Такія канферэнцыі гэта цэнныя мерапрыемствы ў жыцці настаўнікаў з беларускага асяроддзя. Іх трэба наладзіць у іншых паветах.

М. К.

РАЮ ГЭТАК УСІМ МАЛАДЫМ

Вельмі многа дзяўчат і хлопцаў, закончыўшых 7 класаў, застаюцца на вёсцы для таго, каб працаваць на гаспадарцы. Разам з заканчэннем пачатковай школы, пераважна перарываюцца ў іх сувязі з кніжкамі, пры дапамозе якіх мы і пашыраем свае веды. А калі нават гэтая моладзь і чытае кнігі, дык у найлепшым выпадку толькі сенсацыйнага характару. Я не гавару, што такія кніжкі дрэнныя і бескарысныя, аднак на першым плане перад кожным маладым чалавекам трэба паставіць заданне: падрыхтавацца да прафесіі, ды не да якой іншай, а да прафесіі гаспадара-земляроба. Прафесія, здавалася б, лёгкая, аднак гэта не так. Ці на металургічны завод, ці ў шахту, ці на які-небудзь іншы прымаюцца тыя людзі, якія маюць ужо падрыхтоўку да адпаведнай працы. На вёсцы застаюцца людзі з самым нізкім узроўнем, нягледзячы на тое, што гаспадару таксама патрэбныя веды, і то шырокія. Працу на гаспадарцы можна падзяліць на паасобныя галіны, пры чым кожная з іх звязана з іншай. Такім чынам 7 класаў і тое, чаму можам навучыцца ад нашых бацькоў, недастаткова для таго, каб добра ўтрымаць гаспадарку. Нашы бацькі гаспадараць пераважна па-старому, а гэтыя метады не даюць належных вынікаў. Сёння кожны, хто закончыць 7 класаў пачатковай школы і намераны працаваць на гаспадарцы, павінен паступіць у сельскагаспадарчы тэхнікум. Калі матэрыяльныя, або іншыя ўмовы прымушаюць усё ж такі адразу застацца працаваць на гаспадарцы, тады можна знайсці іншую дарогу да навукі — паступіць у завочны сельскагаспадарчы тэхнікум. Тыя, хто застаецца на вёсцы, могуць здабыць прафесію тэхніка земляроба на такіх правах, як моладзь, якая вучыцца стацыянарна. Моладзь, якая не вучыцца, мае шмат вольнага часу ў доўгія асеннія і зімовыя вечары. А гэты час можна выкарыстаць на навуку. Кожны вучань - завочнік абавязаны складаць экзамены па завучанаму матэрыялу, а на працягу года некалькі разоў адбываюцца залікі — прафесар кантралюе, на колькі вучань прысвоіў матэрыял: памятаю, як хваляваўся я сам, калі давялося мне першы раз здаваць на залік у завочным сельскагаспадарчым тэхнікуме ў Беластоку — Дайлідах. Але адразу пасля першага пытання я адчуў сябе спакойным. Гэта не быў экзамен такі, якім мы яго сабе ўяўляем, а проста звычайная размова з прафесарам на розныя тэмы і па дананаму прадмету. Такім чынам прафесар ацэньваў, наколькі я засвоіў веды. Я вышаў ад прафесара вельмі задаволены. Цяпер вучуся ў трэцім класе. Навука ў завочным сельскагаспадарчым тэхнікуме прадаўжаецца пяць год. Кожны год навукі падзелены на два семестры. У канцы кожнага семестра вучань здае экзамен з кожнага прадмета. Навука ў тэхнікуме адбываецца такім чынам: два разы на працягу аднаго семестра адбываюцца з'езды, на якіх прафесары праводзяць кансультацыі з вучнямі. Кожнаму з вучняў даюць план занядкаў па кожнаму прадмету, паводле якіх вучань у хаце сам прысвойвае веды. Апрача гэтага вучань піша кантрольныя задачы і пасылае іх у школу. У завочны сельскагаспадарчы тэхнікум можа паступіць кожны хлапец ці дзяўчына, якія скончылі 16 год жыцця. Пасля сканчэння гэтага тэхнікума вучань атрымоўвае прафесію агранома і ідзе працаваць на вёску.

На вёсцы ёсць шмат моладзі, якая нават не закончыла 7 класаў пачатковай школы. Гэтая моладзь павінна паступіць на вячэрняе навучанне арганізаванае для тых, якія не маюць пачатковай адукацыі. Раю ўсім маладым: вучыцца! Вучыцца жыць і працаваць па-новаму.

Алесь Савіцкі
Белявічы

ГУРТОК ЗМВ ПРЫ ЗШМР

Гурток ЗМВ пры Засаднічай Школе Механізацыі Ральніцтва ў Міхалове існуе некалькі год. Ён налічвае 68 членаў. Старшынёй гуртка з'яўляецца сябра Ян Шаліговскі, а апекуном Тэофіль Грыбоўскі. Драматычны гурток пры ЗМВ з нагоды Свята Настаўніка разам з драматычным гуртком пры ЗМС Засаднічай Школы Завадовай №3 у Беластоку (бо трэба дадаць, што гурток ЗМВ пры ЗШМР мае сувязь з гуртком ЗМС пры ЗШЗ №3 у Беластоку), выступіў на сцэне ў ПДК у Міхалове з пастаноўкамі, якія ўсім прысутным моцна падабаліся.

П. Іванюк
Міхалова

КУРАШАЎСКІ ГУРТОК

Гурток наш быў створаны 9.IV. 1961 года. Да гэтага часу гурток наш даў 14 выступленняў, якія глядзела 3900 чалавек. Гурток налічвае 27 удзельнікаў.

Як узнагароду за добрую працу мы атрымалі ад ГС пры садзейнічанні БГКТ матэрыял на народныя ўборы, а Аддзел культуры ПРН пазычыў нам акардэон. Плануем выезд у тэатр у Беласток. Плануем даць выступленні ў Новаберазове, Новакорніне, Ласінцы, Кленіках, Крывой і Масеве І. Акрамя таго прымем удзел у павятовым аглядзе гурткоў, у грамадскім чыне пры пабудове крамы ў Курашаве, саргані-зуем навагодні вечар. Але галоўнае ў тым, каб удасканальваць свой рэпертуар.

Ян Нікалаюк
Курашава

Лазня ў Мілейчыцах

Яна будзе. Будова мела пачацца ўжо ў гэтым годзе. Але падвялі рыхтуючыя дакументацыю будовы. (Як заўсёды — выкананне праекту — ахілесава пята ў нашым будаўніцтве). І таму будова грамадскай лазні ў Мілейчыцах пачнецца ў 1962 годзе. Кошт лазні плануецца на 400 тысяч злотых. А будзе будавацца грамадскім чынам. Грамадскі камітэт будовы лазні мае ўжо на сваім конце 40 тысяч зл. сабраных часткова з індывідуальных збораў часткова з бюджэтных надвыжак ГРН і ГС.

Лазня будзе вялікая: 12x8 м. Будзе мець 10 душаў, 2 ванны і парыльню (напэўна з бярозавым венікам).

вл.

Дасягненні ёсць

У грамадзе Валілы, у якой адбыўся нядаўна справаздачна - выбарчы сход грамадскага камітэта ПАРП, значна ўзраслі партыйныя рады. На працягу года прынята там у кандыдаты партыі 29 асоб. Зараз грамадская партыйная арганізацыя ў Валілах, у склад якой уваходзіць 12 падставовых ПОП, налічвае 140 членаў. Яна з'яўляецца адной з большых грамадскіх партыйных арганізацый у Беластоцкім павеце. Члены партыі, а гэта ў асноўным сяляне, многа прычыніліся да пабудовы святліц, да наладжвання дарог і азелянення іх. У выконванні гаспадарскіх абавязкаў таксама з'яўляюцца прыкладам для беспартыйных. Ініцыятыўнасць, патрыятычнае становішча да ўсіх спраў у грамадзе з'яўляецца галоўным дасягненнем у дзейнасці грамадскага камітэта партыі. (мх)

зноў пасля двух год — Аўгуста. Нарэшце ў 1868 — першы брат, Фелікс. Нічога дзіўнага, што гэтая кучка цалкам заняла бацькоў. Людвік, як «вялікі і разумны хлопчык», здадзены на ўласную самастойнасць, аблюбаваў сабе для гульні рынак.

Тут было мнагалюдна, калярова, гаманліва. Паміж латкамі таўпіліся перакупшчыкі, гандляры, рускія салдаты і чыноўнікі, жабракі, хуліганы, дзеці... Шэрыя сярмягі і кажухі мяшаліся з каляровымі ўборамі гаражанак, салдацкімі і чыноўніцкімі мундзірамі. Над кошыкамі гароднiны і фруктаў, над вёдрамі рыб, за латкамі з сырам, яйкамі, вяндлінай сядзелі спасеныя гандляркі і худыя беларускія сялянкі ў сакавітазялёных шалях і яркіх спадніцах. Рослыя сяляне ў табачных куртках прадавалі драўляныя даёнкі, чарапкі і жалейкі. Яўрэі з доўгімі барадамі, у чорных халатах, захвальвалі селядцы, галубаватыя галовы цукру, боты, адзежу, інструменты, гузікі, шнуравадла, пасуду... У натоўпе тарчаў фіялкавы нос жабрак і хрыпла спяваў сумную песню аб «разлуцы». Мяшаліся на рынку розныя мовы, словы якіх мелі для Людвіка мелодыю і колер.

Там менавіта пазнаў Людвік, больш чым дзе-небудзь, варожасць раздзяляючую прадстаўнікоў паасобных нацыянальнасцей. Людзі тут дагаварваліся ў асаблівы спосаб. Паколькі былі разнамоўнымі, гаварылі з сабою часта як гусь з парасём. Нярэдка даходзіла да боек. Такія эпітэты, як «паршывы жыд», «польская свіння», «кацапская морда», «швабскі вяпрук», «літоўскае быдла», выкрыкваныя на розных мовах, не належалі да мянушак найгрубейшых ці найбольш нянавісных.

Яўрэі былі тут асабліва пакрыўджаны; акружала іх агульная пагарда, якой ім ніводная з нацыянальнасцей не скупіла. І наадварот. Яны за яе адплачваліся тым жа.

Людвік адчуваў гэту пагарду вельмі балюча.

Як вядома, Беласток, хоць польскі горад, уваходзіў тады ў рускую імперыю. Сярод беластоцкага насельніцтва было шмат рускіх яўрэяў. Прабываючы ў іх асяроддзі бацька Людвіка, хоць сам паходзіў з Тыкаціна, прасякнуты быў рускай культурай. У гэтым жа духу выхоўваў дзяцей. Аб гэтым гавораць і радкі пісьма ад 21 лютага 1905 г. да французскага эсперантыста Мішо, у якім Людвік пісаў: «Найбольш я любіў тую мову, у якой быў выхаваны, гз. рускую. Вучыўся з вялікай прыемнасцю, марыў аб тым, каб стацца калісьці вялікім рускім паэтам».

Хутка Людвік гэтую любоў страціў. У гэтым самым пісьме знаходзім словы: «...неўзабаве дайшоў я да выніку, што за маю любоў адплочана мне нянавісцю, што выключныя гаспадары гэтай мовы і краіны гэта людзі, якія бачаць ва мне толькі пазбаўленага праў чужынца... ненавідзяць, грэбуюць і прыгнятаюць маіх братоў...»

У гэтым пісьме, між іншым, ёсць адзін сказ, які характарызуе тагачасныя беластоцкія адносіны і ўражлівасць будучага «ідэолага братэрства чалавецтва»: «...усе іншыя нацыянальнасці, якія жывуць у маім горадзе, узаемна ненавідзяць сябе і адны другіх прыгнятаюць.»

(Урывак з кнігі «Доктар Эсперанта» (Ведза Паўшэхна, Варшава, 1959). Пераклаў з польскай Хведар Асініч. Заканчэнне ў наступным нумары).

Маланкавая анкета

ГОЛАС МАЕ «ЛЯВОНІХА»

ЯНКА КРУПА (Кіраўнік «Лявоніхі» і адначасова эстрадны танцор, 24 гады, нарадзіўся ў вёсцы Рэдуты, яшчэ халасты).

— Калі пачаў танцаваць? Будучы вучнем Педагагічнага ліцэя ў Бельску пабачыў мастацкі калектыў з Беластока на першамайскай акадэміі. Гэта мяне захапіла. Проста захацелася танцаваць. Дапамагла Таццяна Гіжэўская, прыцягваючы мяне да мастацкага калектыву пры ГП БГКТ. У «Лявонісе» працую ад пачатку яе ўзнікнення. Яе ж і арганізаваў. Сёлета заканчваю агульнаадукацыйны ліцэй для працуючых. Адначасова вучуся на 5-гадовай балетнай школе ў Беластоку.

— Асаблівыя прыключэнні за перыяд выступленняў эстрады? О, ёсць іх многа. Але мабыць найзабаўнейшае было ў вёсцы Баршчэва, Беластоцкага павета.

Танцуючы «абэрка» стукнуў нагамі ў лямпу, якая была завешана над... столлю. Лямпа разбілася, зрабілася цёмна, а мне за каўнер палілася газа.

Янка Крупа на сцэне. Гэтым разам лямпы не разбіў.

фота Г. Рагазінскі

АПЕРАЦЫІ НА МОЗГУ

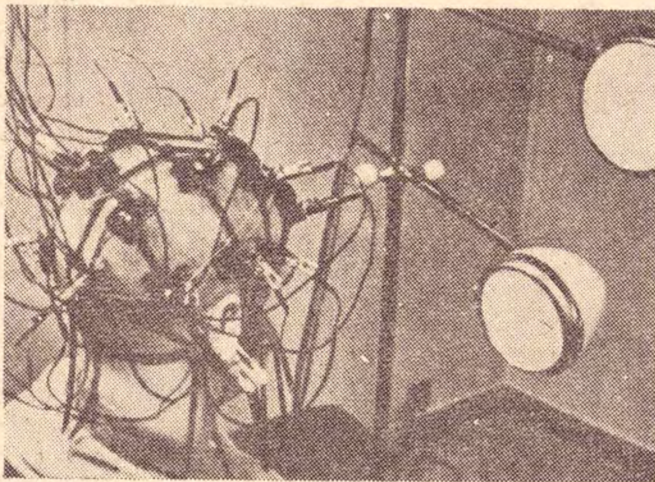
Нейрохірургія — адна з самых маладых галін медыцыны. Пранікаючы ў галаўны альбо спінны мозг, нейрохірургія паспяхова ліквідуе захворванні, якія да гэтага часу лічыліся невылячальнымі.

Адной з важнейшых праблем, якімі займаюцца нейрохірургі — гэта ранняе выяўленне і радыкальнае лячэнне пухліны галаўнога мозгу. Яны параўнальна рэдкія, аднак вельмі небяспечныя. Акрэсленыя віды пухлін часам даходзяць да вялікіх размераў і вага іх сягае да 200—250 грам, а часам і больш, што складае прыкладна 15—20 працэнтаў вагі самога мозгу. Разрастаючыся, пухліна давіць на акружаючыя тканкі і жыццёвак важныя цэнтры. Чалавек паступова затрачвае дар мовы, зрок, нюх, слых. У такіх выпадках існуе адна магчымасць ратавання чалавека — хірургічнае ўмяшанне. Цяжкая аперацыя, якая прадаўжаецца доўгія гадзіны, патрабуе ад хірурга ювелірнай дакладнасці. Найменшая памылка пагражае непапраўнай бядой. Для поспеху аперацыі надзвычай важна раней акрэсліць размяшчэнне пухліны, яе граніцы. Тут з дапамогай прыходзяць праменні Рэнтгена і біятокі.

Любая пухліна адрозніваецца ад здаровых тканей формай і памерамі харчуючых яе крываносных сасудаў. Каб выявіць іх і акрэсліць дакладнае ўяўленне аб хваробе, у сонную артэрыю хворага ўводзіцца кантрастнае рэчыва, праз якое не пранікаюць праменні Рэнтгена. Разам з крывёю яно даходзіць да мозгу і знаходзіцца там на працягу некалькіх секунд. У той час спецыяльны апарат робіць блізка 40 здымкаў, якія даюць дакладную карціну паражэння мозгу.

Пухліна вагой у 120 грам выразана з лобнай часткі мозгу. Даўжэйшы час хворы цярпеў на сільныя галаўныя болі. У яго ўсё больш псаваўся зрок, аслаблялася памяць. Паляжаўшы ў клініцы 3 тыдні, В. папраівўся і хутка мог прыступіць да працы.

Ідзе запіс біятокаў мозгу.

ІГОЛКА

Ці ведаеце, што з іголкай трэба абыходзіцца, як з агнём? Гэтая патрэбная штодзённая прылада можа быць небяспечнай.

Адно здарэнне.

Шафёр, пагружаючы на самаход тавар, пачуў некалькі вострых уколаў у грудную клетку. Была гэта работа забытай у пінжаку іголкі. Сантыметр за сантыметрам яна прабівалася ў напрамку сэрца. Адной рукой прытрымліваючы нітку (на шчасце ў іголцы была нітка), а другой кіруючы рулём, шафёр імчаў да найбліжэйшага лекара. Гонка была драматычная: хто будзе першы — шафёр у лекара, ці іголка ў сэрцы. Калі шафёр прыйшоў да лекара, іголка дакранулася да сэрца. Аперацыя затрымала смерць на парозе.

А іголка ўваткнутая ў падушку, ці ўзятая дзіцём для забавы? Што з гэтага можа быць? Малая іголка, пры неадпаведным з ёю абыходжанні, можа аказацца вялікім няшчасцем. Іголкі і розныя вострыя шпількі хаваць трэба ў спецыяльнай каробцы.

вл.

ШКОЛА, ДЗЕ ЖЫВУЦЬ ВУЧНІ

(Працяг са стар. 3)

і шыцця, практыкуюцца ў падрыхтоўцы ежы і сервіроўцы стала.

Хлопчыкі з малодшых класаў на ўроках працы вывучаюць электрамантажныя справы, агародніцтва і садаводства.

У школе - інтэрнаце рэгламентуюцца не толькі ўрокі, але і «заданні на дом», якія выконваюцца пад кіраўніцтвам педагогаў. А за арганізацыю адпачынку дзяцей адказваюць выхавацелі.

Адхіліць ад працы — гэта самае вялікае пакаранне ў школе, якое налагаецца на віноўніка самімі дзецьмі. І гэта менавіта такое пакаранне, якога больш за ўсё баяцца школьнікі. Як правіла, ніхто не можа доўга вытрымаць неўдзельнічання ў грамадскай працы і просіць у таварышаў прабачэння. А ў будучыні стараецца не правініцца. У школе яшчэ не было выпадку, каб каго - небудзь два разы адхілілі ад працы.

— Вопыт нашай школы падцвярджае, што зліты, умела напраўлены калектыў аднагодкаў — гэта магучы фактар фарміравання асобы дзіцяці, — гаворыць дырэктар школы.

Вялікую ўвагу ўдзяляецца ў школе - інтэрнаце фізічнаму выхаванню дзяцей.

Акрамя настаўнікаў фізкультуры ў школе працуе шэсць трэнераў, якія кіруюць рознымі секцыямі.

— А што ў вас робіцца ў галіне эстэтычнага выхавання? — пытаем дырэктара.

— Усе нашы дзеці вывучаюць музыку і вучацца спяваць, — адказвае дырэктар.

— Маем школьны хор, свой тэатр лялек, гурткі мастацкай самадзейнасці, якія рэгулярна выступаюць з цікавымі праграмамі. Праводзяцца музыкальныя гульні, вывучаецца рытміку. Дзеці вучацца іграць на ўсемагчымых музыкальных інструментах. Выкладаецца рысаванне, праводзяцца конкурсы на найлепшы рысунак.

— І яшчэ адна дэталь, — гаворыць дырэктар. — Нашы дзеці вывучаюць іншамоўную мову не з 5 класа, як у большасці школ, а з другога класа. Яшчэ некалькі год, і нашы школьнікі будуць свабодна гаварыць на адной з іншамоўных моў. Тады, пачынаючы з 5 класа, мы пяройдзем да выкладання ўсіх прадметаў на іншамоўнай мове. Гэта — новая з'ява, але яна з кожным годам ахапляе ўсё больш школ, у тым ліку школ-інтэрнатаў.

— Напэўна на абучэнне і выхаванне дзяцей вы затрачваеце велізарныя сродкі? — ізноў пытаем дырэктара.

— Так, немалыя, — згаджаецца ён.

— Які ўдзел у расходах школы на дзяцей прымаюць іх бацькі?

— Сімвалічны, — усміхаецца дырэктар школы. — Яны плацяць узносы, якія складаюць дзесяць працэнтаў расходаў школы на дзіця. А многія і наогул не плацяць — напрыклад, многадзетныя, інваліды або тыя бацькі, якія атрымліваюць зарплату ніжэй сярэдняга ўзроўню. Усе расходы на дзяцей бярэ на сябе савецкая дзяржава. Яна нічога не шкадуе для нашых дзяцей, для шчасця народа.

А. СЕРДЗЮКОЎ

Як бараніцца ад ваўка

Ваўкі палююць пераважна пры дарогах альбо пры лясных прагалінах, бо гэтак найлепш відаць звярыну, асабліва тады, калі пераходзіць гэту істужку непакрытую лесам. Менавіта таму, вельмі часта можна спаткацца з ваўком на дарозе. Заўсёды заходзіць небяспека, ці воўк не заатакуе чалавека, асабліва зімою, калі ён часта галадае. Вельмі часта ваўкі палююць парамі, сем'ямі, альбо цэлай ватагай, некалі іх больш 10-ці. Калі чалавек нечакана спатыкаецца з ваўком, ахапляе яго страх, і ён тады ўжо сваімі рухамі правакуе воўчую атаку, бо чалавек тады прыастанаўліваецца, прабуе абмыліць ваўка, або найгоршае, пачынае ўцякаць і г.д. У ваўка хапае інтэлігенцыі на толькі, што ён вычувае сваю перавагу.

Вось таму неабходна падаўляць пачуцці страху. Калі воўк далёка, а вёска блізка, можна завярнуць назад, не прыспешваючы кроку.

Калі сітуацыя менш карысная для прахожага, трэба ісці проста на ваўка, быццам яго не заўважваецца. Нельга прыспяшаць, ні звальняць ходу. Воўк тады траціць упэўненасць у сябе. Звяры заўсёды чуюць рэспект перад чалавекам, пабойваюцца яго. Калі прахожы паступіць у такі спосаб, дык воўк, як правіла, не кінецца на яго і зусім сыдзе з дарогі.

У выпадку, калі воўк падыходзіць небяспечна блізка, нельга хватаць камень, альбо кій. Калі нагнецца чалавек, воўк адразу кідаецца на яго.

Найлепшай зброяй у абароне ад ваўка з'яўляецца звычайны шалік, найлепш чырвоны. Трэба ім памахваць. Ваўкі панічна баяцца мяккіх рухаў кавалкаў каляровай тканіны. Гэта для іх незразумелае, незнаёмае, застрашваючае. Апрача таго, ваўкі вельмі баяцца агню, вогненых факелаў.

ГЭТА БЫЛА КАМЕТА!

Новае аб тунгускім метэарыце

У Маскву вярнулася комплексная экспедыцыя Акадэміі навук СССР, якая займалася вывучэннем раёна падзення тунгускага метэарыта. У яе ўваходзілі прадстаўнікі вялікай колькасці навуковых устаноў, усяго каля 80 чалавек. Экспедыцыі ўдалося праліць новае святло на «тайну» тунгускага метэарыта, які ўпаў яшчэ ў 1908 годзе.

Начальнік экспедыцыі, кандыдат геолага - мінералагічных навук К. П. Фларэнскі расказаў карэспандэнту ТАСС:

Удзельнікамі экспедыцыі была дэталёва абследаваная вялікая плошча радыяльна паваленага лесу на тэрыторыі каля дзвюх тысяч квадратных кіламетраў, устаноўлен характар распаўсюджвання галоўнай ударнай хвалі. Высветлілася таксама прычыны цікавай з'явы — паскоранага росту лесу ў раёне падзення метэарыта. Паводле папярэдніх даных, гэта не звязана з уздзеяннем рэчыва метэарыта на лясную раслінасць, а тлумачыцца змяненнем умоў росту пасля лясных пажараў і карчоўкі дрэў.

Былі абследаваны ўмовы глебаўтварэння і балотаўтварэння ў раёне падзення нябеснага цела, прычым устаноўлена, што істотных змен у водным рэжыме балот не адбылося.

Вывучаныя пробы глебы на тэрыторыі каля 10 тысяч квадратных кіламетраў паказалі прымесь касмічных метэарытных часцінак у выглядзе магнетытавых і сілікатных шарыкаў (дыяметрам менш 0.1 міліметра), якія ўтварыліся ў выніку выбуху і распылення рэчыва метэарыта.

Трэба меркаваць, што ўзнікшыя магутныя целавыя патокі паветра высока паднялі метэарытны пыл, які затым быў аднесены ветрам і пачаў асядаць за сорак кіламетраў на паўночны захад ад месца выбуху. Гэтым і тлумачыцца што ў час пошукаў каля самага эпіцэнта выбуху не было знойдзена вялікай колькасці такіх часцінак.

Грунтуючыся на выніках работ комплекснай экспедыцыі можна зрабіць найбольш верагоднае меркаванне, што тунгускі метэарыт быў невялікай каметай, якая ўляцела ў зямную атмасферу. Камета гэта раздраблялася або раптоўна выпарылася, а, магчыма, і згарэла ў паветры. У працэсе вывучэння касмічнага пылу, якое будзе працягнута геахімікамі, можна будзе з большай пэўнасцю ўстанавіць першапачатковы састаў рэчыва ўпаўшага касмічнага цела і прычыны, якія прывялі да выбуху яго ў паветры.

СУСТРЭЧА НА ДАРОЗЕ

Цікавая шапка, праўда? І, вам скажу, рэдкая. Таму фотарэпарцёр і пастараўся замацаваць яе на здымку.

Рэдкую шапку з прывабнасцю носіць на сваёй галаве дзядзька Аляксандр Гедзіч з вёскі Коматаўцы, што ляжыць на границы Беластоцкага і Сакольскага паветаў.

Дзядзьку Гедзіча давялося сустрэць мімаходам, на дарозе. Прызнацца шчыра, увагу прыцягнула яго цікавая шапка. Аднак дзядзька і сам аказаўся цікавым чалавекам.

У апошнюю вайну ваяваў ён на II Украінскім фронце. Быў адным з першых, якія ўвайшлі ў вызвалены Будапешт, сталіцу Венгрыі. Але Будапешт не адразу быў вызвалены ўвесь. Горад гэты на дзве часткі, Буду і Пешт, раздзяляе блакітны Дунай. І вось Пешт быў ужо вызвалены, а ў Будзе немцы рашылі яшчэ бараніцца. Іх акружылі. Разумеючы тады бяссенсіцу далейшага супраціўлення, гітлераўцы пачалі вырывацца з кальца. Адзін з такіх адчайных гітлераўскіх змагароў прабіў Гедзічу левы бок. Куля прайшла каля сэрца. Таварыш адцягнуў яго ўбок. Паляжаўшы крыху, Гедзіч, сцякаючы крывёй, дапоўз да санітарнага пункта. Пакуль вышаў са шпіталя, вайна была закончана.

Зараз дзядзька Гедзіч любіць паўспамінаць пераджытае, параўнаць колішняе з сучасным. Аб сваёй вёсцы кажа: «За санацыі ў Коматаўцах быў адзін будзільнік на ўсю вёску і адзін веласіпед. А цяпер матацыклаў колькі! На кожным панадворку гаспадарчыя машыны. У кожнага на руцэ гадзіннік».

Гэтую цікавую вестку мне захацелася тут запісаць. Напамяць.

вл.

фота **Я. Чэрнякевіч**

ВЕСТКІ З ЛЯЎКОВА

1 лістапада 1961 года ў Старым Ляўкове пачаліся заняткі на курсе сельскагаспадарчай школы. У праграме маюцца таксама агульнаадукацыйныя прадметы, як матэматыка, польская мова і другія. Вучні пад кіраўніцтвам заатэхнікаў, аграномаў навучацца апрацоўваць палі, сеяць, дзе і якія стасаваць штучныя ўгнаенні. Хлопцы пазнаёмяцца з рознымі тыпамі машын, дзяўчаты навучацца шыць сукенкі або варыць добрыя абеды. Заняткі адбываюцца вечарам ад 17—18 гадзіны кожны дзень апрача суботы. Навука бясплатная. Патрэбнае толькі жаданне. На заняткі прыходзіць вельмі многа моладзі. Летам яны будуць весці доследы на сваіх гаспадарчых участках.

*

11 лістапада гэтага года адбыўся сход у Новым Ляўкове, на які сабралася многа жыхароў. На сходзе абмяркоўвалі справу заінсталявання громадводаў, пусціць у рух млынок, які з'яўляецца неабходным. Варта адзначыць, што сельскагаспадарчы гурток мае ўжо ўласны рухавік і малатарню. Вырашылі таксама пабудаваць гараж на машыны. На сходзе наш мясцовы аграном М. Марчук многа даваў парад сваім сялянам. Жыхары вельмі ахвотна наладжваюць з ім сувязь. Рашылі, што ў будучым годзе, вясною, пабольшаць пасадку цукровых буракоў, пасеюць больш ільну, а таксама новых гатункаў бульбы і лубіну. На гэтым сходзе прадстаўнікі ГРН у Старым Ляўкове заявілі, што ў 1962 годзе ўжо пачнецца электрыфікацыя Новага і Старога Ляўкова. Больш такіх сходаў!

Янка Цялушэцкі
Новае Ляўкова

Фільм «Горад без вады» абгрунтаваны на праўдзівых фактах. Паказвае ён адзін эпізод з жыцця і барацьбы ленінградцаў у час гітлераўскай блакады гэтага горада. Фашысцкія варвары, заняўшы вадакачку, замкнулі даплыў вады да Ленінграда, а без вады, вядома, не пражывеш. Заданне: даць ленінградцам ваду — сталася баявым заданнем незвычайнай важнасці. Як яно было выканана, пабачыце ў кіно.

На здымку: цэлымі днямі ў чарзе стаялі людзі, каб толькі дабыць хаця б кубак вады.

НІВОДЗІН ГЕКТАР НЕ ПАВІНЕН МАРНАВАЦЦА

(Працяг са стар. 2)

Сельскагаспадарчыя гурткі адыгрываюць усё большую ролю ў арганізацыі сельгасвытворчасці і развіцця калектыўных форм механізацыі.

Зараз сельгасгурткі нашай краіны маюць звыш 13 000 трактараў з поўным камплектам сельгасмашын. Вартасць усіх машын, якія працуюць у сельгасгуртках, складае звыш 2 мільярдаў злотых. Гэта магутная сельгастэхніка заінвеставана дзяржавай у сельскую гаспадарку нашай краіны.

Асноўнай задачай сельгасгуртоў у наступным годзе будзе далейшая механізацыя сельгасвытворчасці ў нашых вёсках.

Партыя прадбачвае, што першыя два гады рэалізацыі нашай пяцігодкі будуць мець асноўнае значэнне ў рэалізацыі ўсяго плана, а гэтым самым, будуць дэцыдаваць аб тым, як мы далёка пойдзем наперад па дарозе развіцця матэрыяльна - тэхнічнай базы сацыялізма. Адной з асноўных задач у гэтым грандыёзным плане з'яўляецца развіццё сельскай гаспадаркі.

(вб)

КІНО

Праграма ад 11 да 18.XII.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Salwa o świcie" (radz.) 12—14. XII. „Wzgórze 905" (jugosł.) 15—17. XII.

Кляшчэлі
„Czerwony atrament" (węgierski) 12—14. XII. „Przebudzenie" (czeski) 15—17. XII.

Навасады
„Wrzesień 1939" (polski) 16—17. XII.

Нарва
„Królewna ze złotą gwiazdką" (czeski) 13—17. XII.

Нараўка
„Ucieczka nad morze" (radz.) 13—17. XII.

Чаромуха
„Zbuntowana orkiestra" (holenderski) 12—14. XII. „Dom w dzielnicy willowej" (czeski) 15—17.XII.

Чыжы
„Zobaczymy się w niedzielę" (polski) 13—17. XII.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Przez zieloną granicę" (czeski) 13—17. XII.

Браньск
„Expo 58" (radz.) 12—14. XII. „Pięć łusek" (NRD) 15—17. XII.

Гродзіск
„Bitwa pod piramidami" (radz.) 16—17. XII.

Орля
„Gorączka w El Pao" (franc.) 13—17. XII.

Райск
„Szczęściarz Antoni" (polski) 13—17. XII.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„W środku nocy" (USA) 12—14.XII. „Sprawa trzynastu" (radz.) 15—17. XII.

Міхалова
„Życie przeszło obok" (radz.) 12—14. XII. „Mein Kampf" (szwedzki) 15—17. XII.

Супрасль
„Człowiek ze słomy" (włoski) 12—14. XII. „Dziś w nocy umrze miasto" (polski) 15—17. XII.

Харошча
„105 procent alibi" (czeski) 12—13. XII. „Pięcioraczki" (franc.) 16—17. XII.

Чорна Весь
„Flip i Flap" (franc.) 12—14.XII. „Biały szejk" (włoski) 15—17. XII.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Maria Candelaria" (meksykański) 12—14. XII. „Dzień powszedni" (NRD) 15—17. XII.

Мілейчыцы
„Przebudzenie" (czeski) 12—14. XII. „Statek z dynamitem" (rumuński) 15—17. XII.

Нурэц
„Wrzesień 1939" (polski) 12—14 XII. „Normandia — Niemen" (radziecki) 15—17. XII.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Pies przy klawiaturze" (węgierski) 12—14. XII. „15,10 do Ymy" (USA) 15—17. XII.

Сухаволя
„Podróż za ocean" (bułgarski 12—14. XII. „Żegnajcie gołębie' (radz.) 15—17. XII.

Шудзялава
„Spotkanie z Francją" (radz. 13—17. XII.

Янаў
„W ciszy stepowej" (radz.) 12—14. XII.
„Wyzwanie" (włoski) 15—17. XII

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Sprytna dziewczyna" (czeski 16—17. XII.

Новы Двор
„Mąż swojej żony" (polski) 16—17. XII.

Ружаны Сток
„Teresa Raquin" (franc.) 16—17. XII.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł. kwartalnie — 7,20 zł. półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul Wilcza 46 Nr konta PKO I-6-100024.
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.
Nakład 5000 Błtk B-1

МАТАЦЫКЛАМ З ЖЫВЫМ БЕЛАРУСКІМ СЛОВАМ

У плане дзейнасці БГКТ у Гайнаўцы на месяц лістапад г.г. прадугледжана аўтарскія сустрэчы з паэтам Віктарам Шведам.

Раніцай 25 лістапада паэт выступіў перад вучнямі сваёй роднай вёскі Мора, дзе быў прыняты надта сардэчна. Потым мы направіліся матацыклам палявой дарогай у напрамку Чыжоў. Вучні чыжоўскай школы ведалі аб гэтай сустрэчы і таму з нецярплівасцю чакалі дарагога госця. А тут як на злосць. Матацыкл сапсаваўся. Нам не ўдалося дабрацца да вызначанага месца, за што настаўнікаў і вучняў з Чыжоў шчыра перапрашаем. Толькі ўвечары, змучаныя, дабраліся мы да школы ў Новаберазове. Тут моладзь усё яшчэ не траціла надзеі сустрэцца з паэтам. На аўтарскую сустрэчу разам са школьнікамі прышлі і старэйшыя жыхары вёскі.

В. Швед не толькі сам чытаў свае вершы. Ён вельмі быў усхваляваны, калі пачуў свае вершы «Родную мову» і «Ніколі больш вайны» у выкананні маленькіх вучняў новаберазоўскай школы. Людзі з цікавасцю слухалі прыгожых вершаў і часта апладзіравалі. Слёзы радасці паявіліся ў вачах, калі паэт В. Швед атрымоўваў з рук вучняў прыгожыя букеты кветак і падарункі. На просьбу сваіх слухачоў абяцаў неўзабаве прыехаць яшчэ раз у Новаберазова з новымі вершамі.

Такой прыемнай, сардэчнай сустрэчы, якая адбылася ў Новаберазове, аўтар ніколі не забудзе.

В. Юшчук

— Мы высвятляем гэтую справу, пане маёр, — адказаў спакойна Налепка. — Пакуль што мне ўдалося высветліць, што адступалі яны пад агнём і адразу клікалі на дапамогу.

Маёр Гірнер сеў і абапёрся рукой аб стол. Ён з цікаўнасцю пазіраў на чыстую уніформу Налепкі, на яго вузкія рукі і худы твар. Чым далей, тым больш ён давяраў гэтаму капітану, спадзяваўся, што Налепка навядзе парадак сярод славакаў.

— Больш рашучасці, капітан — сказаў яму пабацькоўску Гірнер. — Вам так да твару рашучасць. Але цяпер пагаворым аб больш важнай справе.

— Я слухаю вас, пане маёр, — сказаў Налепка.

Маёр Гірнер шчоўкнуў пальцамі:

— Ці не ведаеце вы, хто такі Рэпкін?

Ён спыніў свой позірк на твары Налепкі і прашыпеў:

— Праклятая справа.

Мароз прабег па спіне Налепкі. Ён адкінуў галаву назад, прыплюшчыў на момант вочы, нібы ляцеў у бездань. Да ўсяго ён быў падрыхтаваны, толькі не да гэтага пытання. Няўжо ўсё выкрыта?

Налепку раптам здалося, што маёр яго выпрабоўвае, і ён спакойна сказаў:

— Ніколі не чуў пра яго, пане маёр.

Маёр нахмурыўся, але ўсё яшчэ не траціў надзеі. Ён глядзеў на Налепку і чакаў ад яго дапамогі.

— Я думаю, пане маёр — сказаў упэўнена Налепка, — што гэта нейкі рускі. Магчыма, гэта несапраўднае яго імя, праўда?

— Не, справа ў тым, што пад гэтым імем хаваецца бальшавік шпіён. Але не рускі. А хутчэй за ўсё славак.

— Славак? — здзіўлена запытаў Налепка. Калі гэта так, — выпрастаўся Налепка, — мы яго зловім, пане маёр, зловім.

— Пра гэта будзеце паведамляць толькі мяне. Не трэба праз Браўніса. Ён больш палітык, чым салдат. І потым, — маёр нахіліўся да Налепкі, — ён вас не вельмі любіць.

Налепка засмяяўся і даверліва сказаў:

— Мне здаецца, што і вас, пане маёр.

Маёр прыплюшчыў вочы. Як яму хацелася пажаліцца Налепку. Партызаны гаспадараць, славацкія салдаты нічога не вартыя, хоць і ёсць сярод іх славацкія немцы. І галоўнае, ён не ведае, хто такі гэты Рэпкін. Ужо і ў дывізіі ім зацікавіліся. Праз тое, што Браўніс яго не любіць, ён ужо чуў не раз.

— Хутка нас падменяць другія ў гэтай глушы, — сказаў Гірнер, нацягваючы пальчаткі. — Будзем суседзямі. Я ў Ельску, а вы, — ён дастаў з кішэні блакнот і пачаў павольна гартаць старонкі, — вы ў Капцэвічах. На гэтых назвах можна язык зламаць.

Ён пастукаў пальцам па спінцы стула, пакруціў галавой і ўздыхнуў:

— О, Рэпкін, Рэпкін...

(Працяг за тыдзень)

46 47

ХОМІК

Сцяпан выканаў дзяржаўныя нарыхтоўкі поўнасцю. А збожжа ў яго засеку хоць гаць гаці. Але, каб прадаць дзяржаве лішкі збожжа, Сцяпан нават і не думае. Яму не падабаюцца вольнарынковыя цэны. Сцяпан гатовы пратрымаць хлеб да вясны, калі цэны на рынку падскочаць.

Заходзіць неяк Сцяпан у Гэзс.

— Так, моў, і так, кажа да вясны трэба зімой рыхтавацца, прадайце мне паўтоны хімічных угнаенняў.

— Цікавая справа, — кажуць у Гэзсе. — Лішкаў збожжа прадаваць дзяржаве не хочаце, а купляць патрэбнае да нас прыходзіце. Дзе ж вашая сумленнасць?

— Чорт з вамі, — узлаваўся Сцяпан. — Не прадасце дык і прасіць не стану. Лепш ужо ў суседа пазычу.

Між тым, час колам наперад каціўся. Надышлі маразы. Сцяпан выбраўся з вепруком у Гэзс.

— Прымай мясную птушку, — кажа Сцяпан. — Вепрук, як бычок, а мне вугальку прадай. У хаце холадна так, што нават блохі прастудзіліся.

— З вуглем зімой тугавата, — кажа працаўнік скупу. — Вугаль у нас за кантрактацыю, а ваш вяпрук не кантрактаваны.

— Як жа так? — здзіўляецца Сцяпан. — Я ж інструкцыю чытаў, што за дастаўку мяса вугаль можна купіць.

— Інструкцыі ўсялякія бываюць, — згадзіўся працаўнік скупу. — Вось, напрыклад, ёсць інструкцыя аб продажы лішкаў збожжа. Але вы ж яе не выконваеце. Тады і без вашага вепрука абыдземся.

На другі дзень Сцяпан з'явіўся ў грамадскай радзе.

— Так, моў і так, кажа. Угнаенняў не прадаюць, вугалю таксама не хочуць прадаць. Прымайце скаргу. Пры такой кааперацыі да сацыялізма мы не заедзем.

— А вы ведаеце, што такое кааперацыя? — пытаюць у Сцяпана і адначасова паясняюць:

— Кааперацыя — гэта быццам чалавечыя рукі. Адна другую мые. Вы для кааперацыі, а яна для вас. А як жа ў вас са збожжам? Таўсцеюць мышкі?

Выходзіць Сцяпан з грамадскай рады і ўвесь скручваецца ад злобы. А тут яшчэ людзі сустракаюцца ды дапякаюць яму:

— Здароў хомік. Як са збожжам, не парасло?

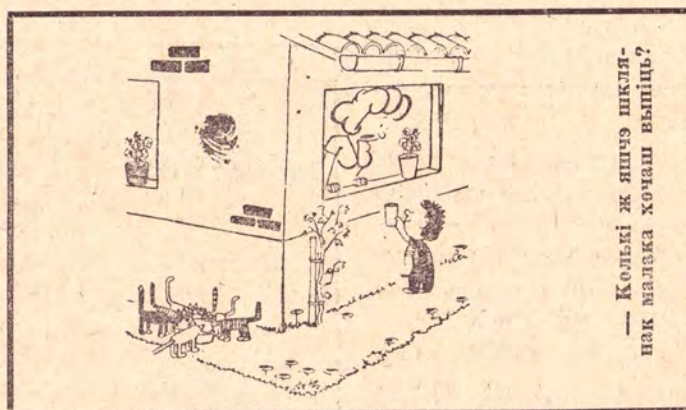
Ад гэтых слоў Сцяпана яшчэ большая злосць раз'ядае, і здаецца яму, што брыдзе ён па балоце, а дрыгва яму ўсё больш ногі засмоктвае.

Жаль, мілыя чытачы, што ў нас не паступаюць так з людзьмі, якія не хочуць выконваць сваіх абавязкаў. А трэба было б.

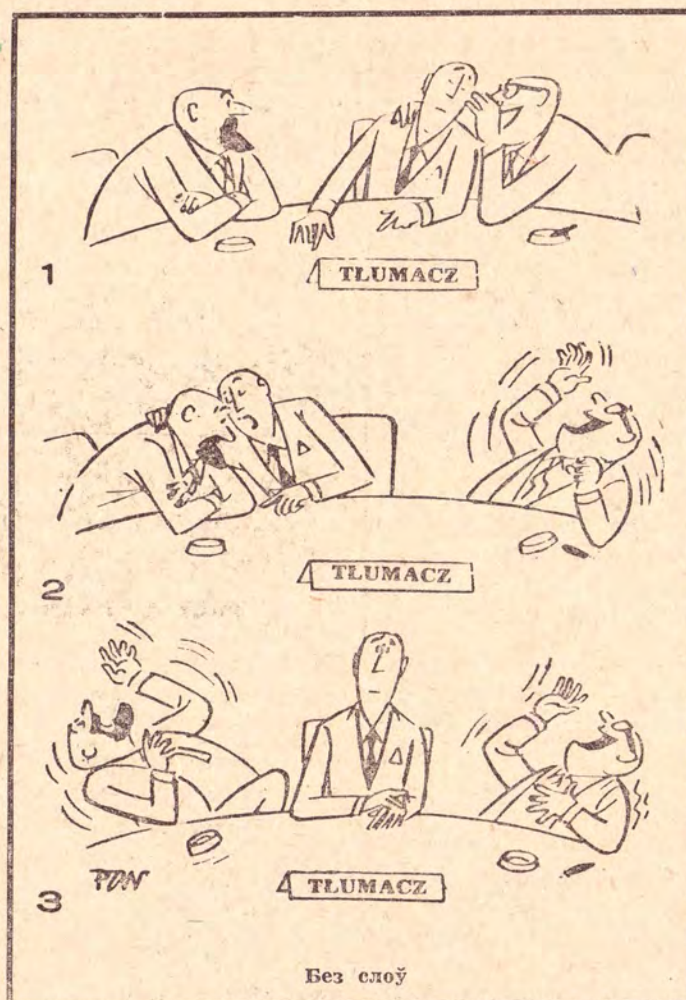
Дзядзька Лявонь

МО ў службе насельніцтва:
— Звяртаю вашу ўвагу, што не апранулі шаліка.

— Колькі ж яшчэ шкляпак малака хочаш выпіць?

Без слоў

Чатыры гады новакорнінскія гуртко́ўцы вялі гарачыя спрэчкі аб пашырэнні механізацыі ў сельгасвытворчасці вёскі. Па меры таго, як яны спрачаліся, лік членаў сельгасгуртка ўсё памяншаўся. Зараз у гуртку налічваецца 20 членаў і няма ніводнай, нават прасцейшай, сельгасмашыны.

— Нешта няма з нашай «пякарні» хлеба, — гаварылі жыхары Новага Корніна, гнучыся ў дугу пры зборцы збожжа.

— А мо' старшыня гуртка вінаваты? — гадалі гуртко́ўцы.

Сёлета на сходзе старшынёй гуртка выбралі Івана Раманюка. Ён адразу прыступіў да канкрэтнай дзейнасці. Пачаў збіраць складчыны на пакупку малацільнага агрэгата. Сабраў аж 9.000 зл! (У вёсцы звыш 200 гаспадароў). Здорава, што?

Нават не ўсе члены сельгасгуртка далі складчыны. Ні граша не даў і былы старшыня, Міхась Дацута.

— Мабыць пакрыўдзіўся, што яму чын адабралі, — кажуць у вёсцы.

Калі ў канцы новакорнінская «пякарня» спячэ першы хлеб — невядома.

— Калі закончыш мазаць гальштук, то дай мне нож.

ДАКЛАДНАЯ

Шафёр, едучы праз вёску, забіў курыцу.

— Колькі вам заплаціць? — пытае гаспадыню.

— Сорак два злотых і 80 грошы, — адказала тая, падумаўшы.

— А чаму яшчэ 2 злотых і 80 грошы? — здзівіўся шафёр.

— Сорак злотых за мяса, 2 злотых за пер'е, а 80 грошы за яйка, бо яна ж у мяне з яйкам хадзіла.

Лёня Галубоўскі
Рыбалы

ЖАНІХ

— Чаму ты, Міша, не жэнішся? — пытае сябра.

— Навошта жаніцца, каб жонка грызла?

— То вазьмі беззубую.

Віктар Баран
Палічна

СОН

— Ведаеш кум, учора сніліся мне грошы.

— Ну і што, мо' выйграў у Тота-лётка?

— Не, прышоў зборшчык за падаткам.

**Янка Даніл
ьчук**
Ляўкова Н.

АКУРАТНАЯ

— Вінцук, ну як там у новага каваля?

— Нічога, каваль нядрэнны чалавек, толькі кавалiха як гадзіннік...

— Што, такая акуратная?

— Ага, ад восьмай гадзіны раніцы да дзявятай вечара не змаўкае. Спакой толькі ўночы маю.

Янка Корх
Дубічы Царкоўныя

СІВЫЯ

У аднаго мудраца спытаўся хлапец:

— Якія дзяўчаты найбольш верныя, бландзінкі ці чарнявыя?

— Сівыя, — адказаў мудрэц.

Ніна Салавей
Плюцічы

ХВОРАЯ

— Чаму ты, Андрэй, такі смутны? — пытае сусед суседа.

— Жонка хворая, — адказвае той.

— А што ж ёй такое?

— Самаход з'ела.

— Як гэта?

— Калі я зайшоў у хату, то толькі шафёр пад ложкам сядзеў.

Янка Бароўскі
Альхоўка

Е. БАРАНОЎСКІ

ЛІСТ

«Мой ты сынок, Валік, пішу да Цябе бо казаў мне хлапец Маеўскіх, што ты нешта вучыцца не хочаш, толькі лыжку паламаў у інтэрнаце. Матка дык паплакалася.

Ты мяне, Валік, паслухай... Людзі, Валік, не вучоныя, то быццам цёмныя калекі. Ты мне, Валік, вучыся чаго трэба, балбес ты. Паслухай толькі бацьку. Калі трэба дык злуплю з цябе, паршыўца, скуру, а выкірую на чалавека, і будзеш ты яшчэ мяне цалаваць у рукі. Гэта ўжо табе не даўнейшыя часы на вёсцы, што ўсё абы як, абы толькі далей ішло! Сёння, Валік, кожны з гаспадаркі на навуку пхаецца, бо без яе, без гэтай навукі, як выйдзеш, дурны. Толькі рукамі будзеш у зямлі капацца, а тут і машыны і агратэхнікі, а што ты з гэтага можаш мець, калі ты цёмны?

Другія, што маюць у галаве — жывуць сабе, на паноў павыходзілі.

Ты, Валік, толькі бацьку паслухай, а лыжак не ламі. Калі толькі закончыш гэтыя класы ў нас у павеце, я цябе ў сельскагаспадарчую папхну. Не згледзіш, як час паляціць і аграномам, або заатэхнікам будзеш. А пасля далей, да Варшавы, да вышэйшае школы, што на інжынераў кіруе, паедзеш. Бо ты мне, Валік, такога сораму не зробіш, каб не быць інжынерам, а лыжак не ламі. Ты, Валік, не глядзі на нішто. Ты, дзіця згоднае і свой розум маеш, дык зацiскай зубы і вучыся. Усяго цябе там навучаць і жывёлагадоўлі, і пладазмену, і машын усялякіх. Пабачыш, не прыкмеціш, як час паляціць, і інжынерам будзеш. А тады я ліст напішу дзядзьку Болесю ў Варшаву, што і як растлумачу. Маўляў, сын мой, Валік, ужо інжынерам па сельскай гаспадарцы. Тады дзядзька Болесь папхне цябе на чыгунку за чыноўніка. Не будзе ж жа ты ў гнаі сядзець. Панам будзеш. Толькі вучыся, і лыжак не ламі...

Бацька».